

EVENIMENT

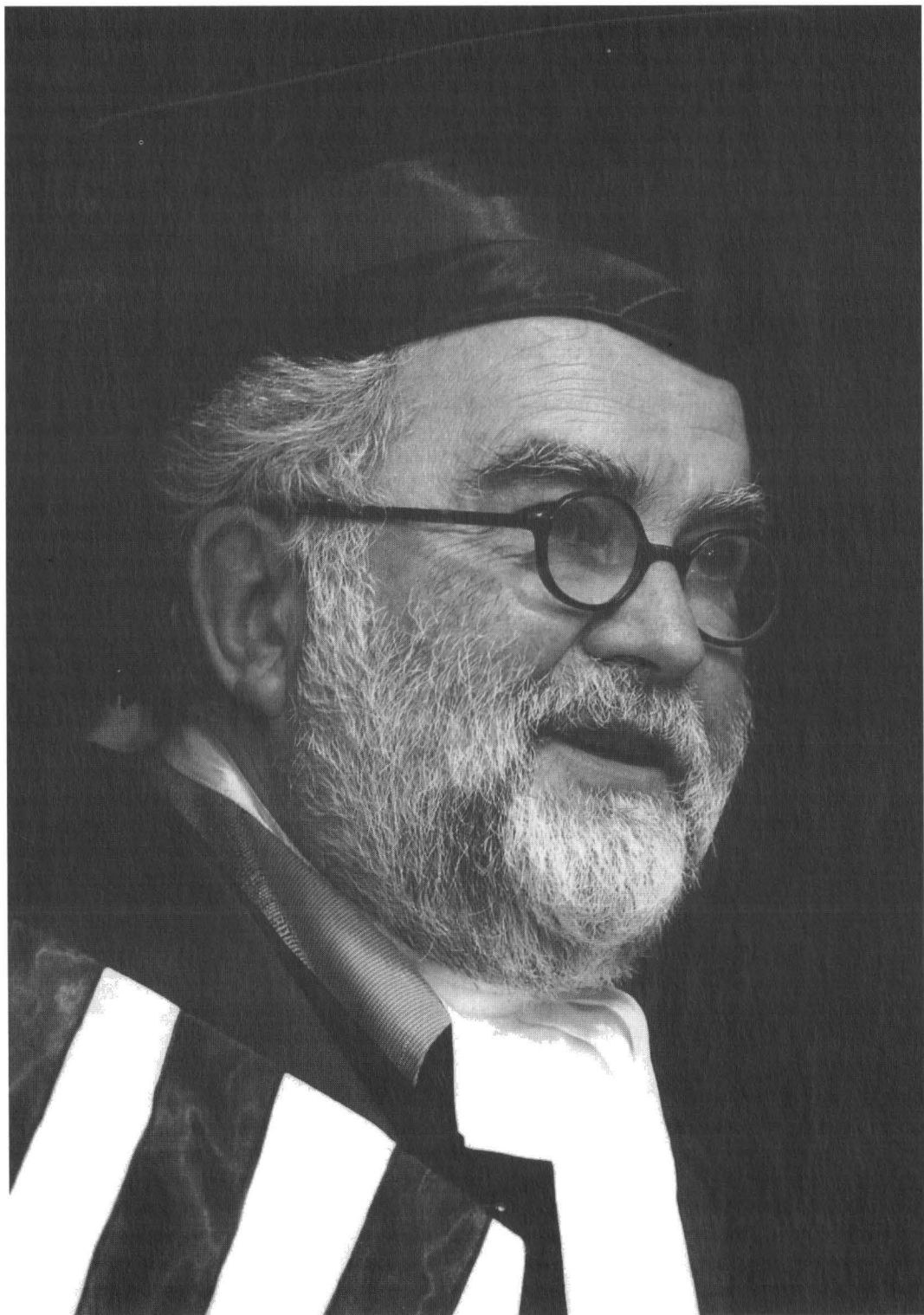
Nicolae PRELIPCEANU

George Banu pe scena de la Casandra

Chiar în ziua anunțată alarmist de televiziuni și ziare ca una de care ar trebui să ne temem, pentru că – zice-se – trei de șase strică (6 a șasea 2006), reputatul critic de teatru George Banu, cunoscut apropiaților săi ca... Biță, și-a făcut debutul pe scena de la Casandra. Spectacolul – din păcate, din fericire, *who knows?* – a fost unul unic. Unic în sensul ca nu se va mai repeta, unic și-n sensul celălalt, axiologic. Cu aparența sa de bonom, tratând cu egală deferență pe fitecine, vedetă sau numai om, George Banu este, totuși, o mare personalitate a teatrului de azi. Nu a celui românesc, a teatrului universal vreau să spun.

Piesa care s-a jucat la Casandra într-o marți de la începutul lunii iunie se intitulează „Acordarea titlului de doctor *honoris causa* al UNATC“, și i-a avut printre interpreți pe Florin Zamfirescu, „magnificul rector“ al UNATC, pe prorectorul Laurențiu Damian, pe decanul George Colceag și pe cancelarul UNATC, Dan Vasiliu. Cu toții în mare ținută, cu togi și acele greu de uitat toci (o fi acesta pluralul cuvântului „tocă“?) cu un ciucure atârând lateral, parcă pentru a contrabalansa puțin solemnitatea întregii ținute. După ce i s-a citit decretul în latină, George Banu a urcat pe scenă și părea stingher, așa cum se înfățișa, în costumul său civil, înainte de a fi și el înveșmântat, chiar sub ochii asistenței înduioșate și, poate, puțin amuzate, ca să fie asemenea celorlalți patru.

Spectacolul, cum observa cineva la ieșire, a fost bine regizat și bine jucat. Ar fi fost culmea să nu fie așa. George Banu, Biță al nostru, al tuturor, a fost lăudat cu căldură și simplitate cuceritoare de Victor Rebengiuc și Felix Alexa, dar mai ales a rostit el însuși un cuvânt și meșteșugit și firesc, ceea ce lui îi reușește aproape întotdeauna. George Banu și-a amintit de anii îndepărtați când era student la IATC, de spectacolele pe această scenă și a observat că e prima oară când pășește el însuși pe ea. Cum este un specialist în privire, în a privi teatrul cu o finețe pe care a remarcat-o un mare regizor precum Peter Brook, în a privi omul din spate, descoperind sensuri altora secrete, desigur că, aruncându-și privirea de pe scenă în sală, el a descoperit alte sensuri și alte înțelesuri. A spus în cuvintele pe care le-a rostit că s-a ferit de a se fixa, căutând mereu altceva și altceva, într-o alunecare spre esență, adaug eu acum, de teama de a deveni monoton, așa cum sunt atâția dintre cei care compun această lume. Oricum, urcarea sa pe scena de la Casandra vine la scurtă vreme după ce a pășit pe scena Naționalului clujean, unde a „jucat“, sub bagheta lui Mihai Măniuțiu, *Uitarea*, pe propriul său text, într-un spectacol combinat, de teatru și dans și text. Spectacol care s-a repetat și la București, pe scena de la Odeon. La Casandra, cineva remarca: ia te uită, a ieșit din casă și Pintilie, care nu iese și nu permite să i se facă fotografii. Da, pentru George Banu a venit și Lucian Pintilie, ba a mai și rezistat la o ședință foto improvizată, pe trotuarul de vizavi de Casandra, unde se oprise împreună cu George Banu și cu câțiva apropiați ai acestuia.

Așadar, cel pe care l-ați văzut la TVR în „Teatrul memoriei“ și în „Nemuritoarele personaje ale teatrului“, cel care a scris *Teatrul memoriei, Roșu și aur, Actorul pe drumul fără întoarcere, „Livada de vișini“, teatrul nostru, Ultimul sfert de secol teatral, Uitarea, Peter Brook. Spre teatrul formelor simple*, profesorul de la Sorbona și Louvain, criticul care scrie în faimoasele reviste din lumea întreagă și conferențiază în toate cele patru puncte cardinale ale teatrului universal, George Banu, este *doctor honoris causa* al Universității de Artă Teatrală și Cinematografică din București. Toga și toca nu l-au schimbat pe prietenul nostru, au subliniat, poate, o clipă, faptul că, deși ne e apropiat, el, George Banu, este un membru al elitei acestei lumi, un om pe care-l iubim și care ne onorează cu prietenia sa.

Delia VOICU

Mentorul cu chip shakespearian

La început, **George Banu** a fost, pentru mine, doar o reputație. Una copleșitoare. Un om cu renume, un model abstract, un teatrolog cu destin unic, ajuns „pe o undă de grație“ în Parisul Artei dintotdeauna, croindu-și acolo un drum strălucit, de care nici un alt om de cultură român dedicat scrisului despre teatru – cu excepția lui Eugen Ionescu – nu știu să mai fi avut vreodată parte. Un intelectual care, plecând din țara natală, avea să-și împlinească o binecuvântată vocație.

Reputația a prins apoi chip, un chip luminos și jovial, radiind acea căldură umană și acea înțelepciune cu care Shakespeare l-a înzestrat pe Prospero – chip despre care s-ar putea într-adevăr spune, cum el însuși afirmă, că e „făcut din materia spectacolelor pe care le-a văzut“.

În anii din urmă, am avut bucuria de a-l citi pe George Banu și *altfel* decât un lector obișnuit. Și asta pentru că m-am aplecat asupra câtorva dintre scrierile lui nu numai cu nerăbdarea de a-l redescoperi, de fiecare dată, pe vestitul exeget al atâtor pagini de istorie și teorie teatrală universală și autohtonă, ci și cu sfiala, așa zice chiar teama, justificată, a traducătorului chemat să obțină o imagine, o tălmăcire pe cât cu puțință fidelă înțelesurilor unui text și, mai ales, valorilor lui stilistice, expresivității lui. Căci, înainte de a fi un critic de autoritate ori un „îndrăgostit de teatru“, cum frumos l-a numit cineva, George Banu este, cu certitudine, un scriitor. Traducătorului îi revine, așadar, o dublă misiune: aceea de a păstra intactă limpezimea ideilor, coerența argumentației, de a marca saltul, uneori spectaculos, de la analiza cazului particular la generalitatea unei concluzii, și aceea de a găsi echivalențe pentru metaforele care îi înobilează discursul, pentru subtilitatea comentariului, pentru turnura atât de elegantă a frazei.

Scrisul lui George Banu face mai mult decât să-l exprime: *îl definește*. Îl definește ca autor și ca personaj al propriilor sale creații; se cuvine, prin urmare, ca traducătorul să restituie portretul acestui personaj, așa cum se profilează el dinapoia rândurilor și printre ele: un analist minuțios, atent la nuanțe, care pune sub lupă o piesă, un spectacol, un regizor, un actor, deslușind înțelesuri uneori